

ΔΕΥΤΕΡΗ ΣΕΛΙΔΑ	ΘΕΜΑ	ΕΠΙΚΑΙΡΟΤΗΤΑ	ΚΟΣΜΟΣ	ΓΝΩΜΕΣ
----------------	------	--------------	--------	--------

Τρία σενάρια για την Ευρωζώνη

Δημιουργία ευρωομολόγου, εκτύπωση ευρώ από την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα και αποκλεισμός της Ιταλίας από τις αγορές

Του ανταποκριτή μας στις ΒΡΥΞΕΛΛΕΣ
ΚΩΣΤΑ ΚΑΡΚΑΓΙΑΝΝΗ

Η **Ευρωζώνη** απέχει μόλις λίγες εβδομάδες από το σημείο τήξης, καθώς το επιτόκιο δανεισμού όλων των κρατών-μελών κυμαίνεται σε επίπεδο ρεκόρ. Το επιτόκιο δανεισμού της Ιταλίας και της Ισπανίας είναι πλέον σε απαγορευτικό επίπεδο, κοντά ή πάνω από το 7%.

Τρία εναλλακτικά σενάρια θα εκτυλιχθούν πολύ σύντομα και θα καθορίσουν το μέλλον της Ευρωζώνης, πιθανώς της ίδιας της Ευρωπαϊκής Ένωσης και φυσικά των κρατών-μελών.

Τα δύο πρώτα, η δημιουργία ενός ευρωομολόγου και η εκτύπωση ευρώ από την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα, θα αποτρέψουν την κατάρρευση της Ευρωζώνης και παρ' όλο που δεν θα επιλύσουν τα προβλήματα του ευρώ θα δώσουν τον αναγκαίο χρόνο ώστε η νομισματική ένωση να εξελιχθεί σε πραγματική οικονομική ένωση.

Το τρίτο σενάριο, ο οριστικός αποκλεισμός της Ιταλίας από τις αγορές που θα συνοδεύεται από πολύ έντονη χρηματοπιστωτική κρίση στην Ευρώπη πιθανώς και στις ΗΠΑ, θα οδηγήσει στην κατάρρευση της Ευρωζώνης και πιθανώς να αποτελέσει το μοιραίο πλήγμα για την ίδια την Ευρωπαϊκή Ένωση.

Ανεπαρκείς απαντήσεις

Όλες οι «συνολικές απαντήσεις» στην κρίση που κατάφερε να ψελλίσει η Ευρωζώνη τα δύο περασμένα χρόνια έχουν αποδειχθεί ανεπαρκείς. Μόνο δύο λύσεις που θα μπορούσαν να αποτρέψουν άμεσα την κατάρρευση της Ευρωζώνης απομένουν σήμερα: κάποιου είδους ευρωομολόγο και η μαζική εκτύπωση ευρώ από την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα.

Ο Γάλλος υπουργός Οικονομικών κ. Φρανσουά Μπαρουζάν, βλέποντας το επιτόκιο δανεισμού της χώρας του να σκαρφαλώνει σε ύψος ρεκόρ, δήλωσε την Πέμπτη ότι η καλύτερη λύση για την αντιμετώπιση της κρί-

σης είναι η παρέμβαση της ΕΚΤ. Ελαβε πολύ γρήγορα την μάλλον περιφροντική απάντηση της κ. Μέρκελ πως «αν οι πολιτικοί νομίζουν ότι η ΕΚΤ μπορεί να επιλύσει τις αδυναμίες του ευρώ, τότε προσπαθούν να πείσουν τον εαυτό τους για κάτι που δεν πρόκειται να συμβεί».

Αυτά για την περίφημη ανεξαρτησία της ΕΚΤ, την οποία η Γερμανία υποτίθεται ότι διαφυλάττει ως κόρη οφθαλμού. Ωστόσο, πλέον, οι εκκλήσεις για χρησιμοποίηση της ΕΚΤ έρχονται μέσα από τη Γερμανία. Αν η πρόταση συμφωνία για την (σ.σ. αστεία) ενίσχυση

«**Όλα εξαρτώνται από τη Γερμανία. Προς τα πού θα οδεύσουμε του χρόνου και αν τα πράγματα θα ηρεμήσουν» προειδοποιούν οικονομολόγοι.**

του προσωρινού μηχανισμού διάσωσης (EFSF) δεν σταθεί επαρκής για να ανακόψει την κρίση, η ΕΚΤ θα πρέπει να παρέμβει, αλλιώς θα διαλυθεί η Ευρωζώνη, προειδοποίησε την Πέμπτη η κ. Μπεατρίς Βέντερ δι Μάουρο, μέλος του πενταμελούς συμβουλίου οικονομικών συμβούλων της κ. Μέρκελ. «Όλα εξαρτώνται από τη Γερμανία. Προς τα πού θα οδεύσουμε του χρόνου και αν τα πράγματα θα ηρεμήσουν εξαρτάται από τους Γερμανούς πολιτικούς».

Εναλλακτική λύση

Την περασμένη εβδομάδα το συμβούλιο των «πέντε σοφών» όπως ονομάζεται στη Γερμανία πρότεινε τη δημιουργία ενός είδους ευρωομολόγου το οποίο θα απορροφήσει για τα επόμενα 20 - 25 χρόνια το 60% του δημοσίου χρέους των κρατών-μελών της Ευρωζώνης. Αυτή είναι η μόνη εναλλακτική λύση αν θέλουμε να αποφύγουμε την παρέμβαση της ΕΚΤ ή τη διάλυση της Ευρωζώνης είχε δηλώσει την πε-

ρασμένη εβδομάδα στην «Κ» ο κ. Λαρς Φελντ, μέλος του ίδιου συμβουλίου.

Ωστόσο, όσο βαθαίνει η κρίση τόσο πιο αναγκαία γίνεται η παρέμβαση της ΕΚΤ, η οποία σύμφωνα με το Παρίσι θα πρέπει να χρηματοδοτήσει με απεριόριστους πόρους το EFSF και αυτό με τη σειρά του τα κράτη-μέλη. Η πίεση γι' αυτή τη λύση αυξάνεται σταθερά και από την πλευρά της Ουάσιγκτον.

Οι ευρωπαϊκές συνθήκες απαγορεύουν τη δανειοδότηση κρατών από την ΕΚΤ, ωστόσο η δανειοδότηση του EFSF θα ήταν δυνατή. Με αυτόν τον τρόπο θα γινόταν φθηνή η χρηματοδότηση κρατών όπως η Ιταλία και η Ισπανία, θα αποτρέπονταν μια νέα χρηματοπιστωτική κρίση και η Ευρωζώνη θα μπορούσε να αποφύγει μια νέα ύφεση. Και αν το τελικό επιχείρημα της κ. Μέρκελ είναι ότι οι Γερμανοί έχουν άσχημες μνήμες από τον υπερπληθωρισμό τη δεκαετία του 1920, τότε και οι υπόλοιποι Ευρωπαίοι έχουν πολύ χειρότερες μνήμες από τη δεκαετία του 1940...

Στο στόχαστρο και ο σκληρός πυρήνας

Της **ΖΩΡΖΕΤ ΖΟΛΩΤΑ**

Σε **ερώτηση** για το εάν τα ομολόγα της Αυστρίας κινδυνεύουν να χάσουν την ανώτατη βαθμολογία AAA, ο επικεφαλής της κρατικής επιτροπής χρέους, Μπέρναρντ Φέλντερερ, απάντησε ως εξής: «Ασφαλώς και όχι, προς το παρόν. Μακροπρόθεσμα, όμως, εάν εξαπλωθεί η καταιγίδα που πλήττει σήμερα την Ιταλία και παγιδευτούμε όλοι σε αυτήν, τίποτε δεν αποκλείεται».

Με την Ιταλία, τη Γαλλία, το Βέλγιο ακόμη και την Ολλανδία να μπαίνουν στο στόχαστρο των αγορών, θα χρειαστούν περισσότερα κεφάλαια για να αναχαιτισθεί η κρίση χρέους στην Ευρωζώνη. Οι αποδόσεις των 10ετών ιταλικών ομολόγων ξεπέρασαν το ψυχολογικό όριο του 7%, σημειώνοντας άνοδο 9% από τη σύνοδο κορυφής των Καννών, η οποία πραγματοποιήθηκε στις 3 με 4 Νοεμβρίου. Στα γαλλικά 10ετή ομολόγα, οι αποδόσεις αναρριχήθηκαν 12% την ίδια περίοδο και αυτές των 10ετών κρατικών ομολόγων του Βελγίου παρουσίασαν άνοδο 9,5%.

Μόνον οι αποδόσεις των γερμανικών 10ετών ομολόγων έχουν υποχωρήσει

Η **παραιτημένη «ασυμφωνία χαρακτήρων» στην Ευρωζώνη ωθεί τους επενδυτές να εγκαταλείψουν την ιδέα του ευρώ.**

κατά 5,5%. Από τις 3 Νοεμβρίου κυμαίνονται σε επίπεδα χαμηλότερα του 2%, καθώς θεωρούνται το ασφαλέστερο επενδυτικό καταφύγιο στην Ευρωζώνη. Έτσι, το Βερολίνο αναχρηματοδοτεί το χρέος της υπ' αριθμόν 1 οικονομίας στην Ευρωζώνη με πολύ χαμηλό κόστος.

Αντίθετα, την περασμένη Πέμπτη, η Ισπανία κατάβαλε επιτόκιο 6,9%, το υψηλότερο επίπεδο από το 1997, σε διάρκεια 10ετών ομολόγων. Την ίδια ημέρα, η διαφορά απόδοσης μεταξύ των γαλλικών και γερμανικών 10ετών ομολόγων (spread) εκτοξεύθηκε στο ρεκόρ των 200 μονάδων βάσης στο πλαίσιο δημοπρασίας τίτλων 6,98 δισ. ευρώ με λήξη την περίοδο 2013-16.

Η Γερμανία διατηρεί εδώ και μια διετία σταθερή την πεποίθησή πως η κρίση αυτή συμβάλλει στην επιβολή πειθαρχίας στις δημοσιονομικές ατασθαλίες ορισμένων κρατών-μελών. Σε μια Ευρωζώνη, όμως, με βαθιές εσωτερικές ανισορροπίες από τη δημιουργία της, το πρόβλημα είναι βαθύτερο. Οι αγορές έχουν, ασφαλώς, ε-

ντοπίσει την αδυναμία δημιουργίας κοινού μετώπου.

Λίγες ημέρες πριν από τη σύνοδο των Καννών, τη Δευτέρα 31 Οκτωβρίου, η αναγγελία δημοψηφίσματος από τον τέως πρωθυπουργό της Ελλάδας, Γιώργο Παπανδρέου, για τη νέα δανειακή σύμβαση των 110 δισ. ευρώ από το ΔΝΤ και την Ε.Ε. έφερε σε μεγάλη αμηχανία τους ισχυρούς της Ευρωζώνης. Ο Γάλλος πρόεδρος, Νικολά Σαρκοζί, και η Γερμανίδα καγκελάριος, Άγκελα Μέρκελ, στόχευαν να ζητήσουν τη στήριξη των αναδυόμενων οικονομικών δυνάμεων όπως είναι η Κίνα και η Βραζιλία, έχοντας στα χέρια τους δεσμεύσεις από την Ελλάδα για αυστηρή δημοσιονομική συμμόρφωση κάτω από τη στενή παρακολούθηση των Ευρωπαίων.

Η ανατροπή του σκηνικού στις Κάννες επιβεβαίωσε την απόλυτη σύγκρουση μεταξύ εταίρων. Αυτή η παραιτημένη ασυμφωνία μεταξύ μικρών και μεγάλων κρατών-μελών των «17», Γερμανίας και Γαλλίας, Ευρωζώνης και ΕΚΤ ωθεί τους επενδυτές να εγκαταλείψουν την ιδέα του ευρώ και όχι μόνο μεμονωμένες, «άτακτες» οικονομίες. Εξάλλου, τα προσχήματα δεν διατηρούνται ούτε καν από τους ιθύνοντες. Η Γερμανία και η Γαλλία συζητούν πλέον ανοικτά τη «δημιουργία» Ευρώπης δύο ταχυτήτων, με μια μικρότερη και ισχυρότερη Ευρωζώνη. Ο Ζοζέ Μανουέλ Μπαρόζο, πρόεδρος της Κομισιόν, απάντησε ότι η διάλυση της Ευρωζώνης θα κοστίσει στη Γερμανία ένα εκατομμύριο θέσεις εργασίας. Βαθιά διαφωνία επικρατεί, συν τοις άλλοις, μεταξύ Γαλλίας και Γερμανίας για τον ρόλο της ΕΚΤ στη διάσωση της Ευρωζώνης.

Η κλιμάκωση της κρίσης χρέους με επίκεντρο την Ιταλία δεν ήταν τυχαία. Η τρίτη μεγαλύτερη οικονομία της Ευρωζώνης καλείται να αναχρηματοδοτήσει κρατικούς τίτλους 600 δισ. ευρώ την επόμενη διετία, από συνολικό χρέος 1,9 τρις. ευρώ. Στο 119% του ΑΕΠ, το ιταλικό χρέος μπορεί να είναι σε ποσοστιαίους όρους χαμηλότερο από το 142,8% της Ελλάδας, αλλά, στα 352 δισ. ευρώ, οι υποχρεώσεις της χώρας μας είναι πολύ χαμηλότερες σε απόλυτους αριθμούς.

Μέχρι τη σύνοδο κορυφής των Καννών, οικονομικοί αναλυτές έκαναν λόγο για ενίσχυση του Ευρωπαϊκού Ταμείου Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας (EFSF) στα 3 τρις. ευρώ έναντι του ενός τρις. που είχε συμφωνηθεί από τους «17» στη συνάντηση της 26ης Οκτωβρίου. Με τη βαθμολογία AAA στο γαλλικό χρέος να τίθεται υπό αμφισβήτηση, το κόστος της κρίσης κινδυνεύει να εκτροχιαστεί.

Η εκτίναξη των spread στην Ευρωζώνη

Οι διαφορές απόδοσης των 10ετών ομολόγων σε σχέση με τις αντίστοιχες των γερμανικών έχουν εκτιναχθεί από τις αρχές του έτους. Η άνοδος των spread είναι μεγάλη ακόμα και στις χώρες του πυρήνα της Ευρωζώνης, αντικατοπτρίζοντας την αβεβαιότητα των αγορών για το μέλλον του ενιαίου νομίσματος.

Αξιολόγηση πιστοληπτικής ικανότητας

	S&P	Moody's	Fitch
Ελλάδα	CC	Ca	CCC
Ιρλανδία	BBB+	Ba1	BBB+
Πορτογαλία	BBB-	Ba2	BBB-
Ισπανία	AA-	A1	AA-
Ιταλία	A	A2	A+
Βέλγιο	AA+	Aa1	AA+
Γερμανία	AAA	Aaa	AAA

ΚΛΙΜΑΚΑ ΒΑΘΜΟΛΟΓΙΑΣ

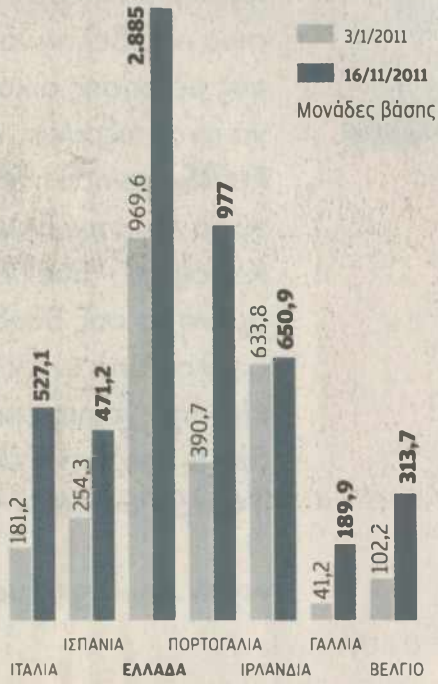
AAA: Αριστη BBB: Μέτρια CCC: Κακή
Σημείωση: Με σύμβολο (-,+) και αριθμούς παρουσιάζονται ενδιάμεσες αξιολογήσεις.

Το δημόσιο χρέος στην Ευρωζώνη

2011, % του συνολικού

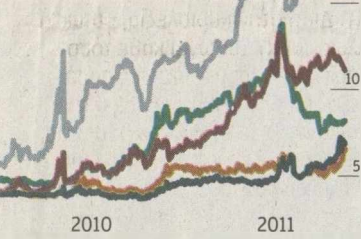

ΠΗΓΕΣ: Reuters, Eurostat

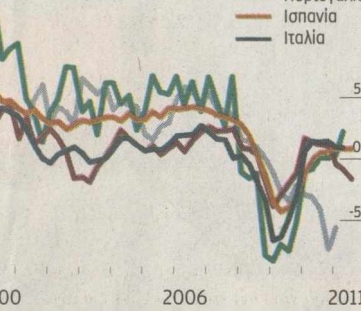
Πώς φτάσαμε ως εδώ

10ετή ομολόγα %

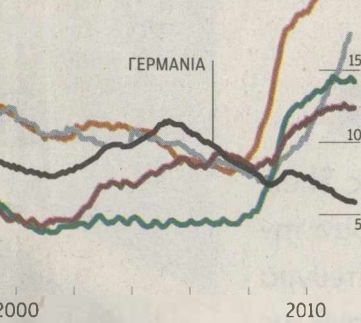

Οι αποδόσεις των ευρωπαϊκών ομολόγων από τις αρχές του 2010 μέχρι σήμερα

Ρυθμός ανάπτυξης, %

Ποσοστό ανεργίας, %

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Οι θεωρίες περί δύο ταχυτήτων

Της **ΚΑΤΕΡΙΝΑΣ ΣΚΟΥ**

Το **αδιανόητο** είναι πλέον πιθανό: Η διάλυση της Ευρωζώνης, με την εξέδο μιας ή περισσότερων χωρών από αυτήν, προδικάζεται από τις αγορές που πλέον επιτίθενται ακόμη και στις ισχυρότερες χώρες του ευρωπαϊκού πυρήνα. Το ζήτημα δημιουργήθηκε από τους ίδιους τους πολιτικούς, και δη τους ηγέτες Γαλλίας και Γερμανίας, με αφορμή το ελληνικό δημοψήφισμα. Εστω και αν η επιμονή τους, το ερώτημα να αφορά την παραμονή ή όχι της Ελλάδας στην Ευρωζώνη, ήταν μόνο μία απειλή, κατέστησε ξαφνικά ορατό αυτό το ενδεχόμενο.

Κάπως έτσι, επιχειρήσεις όπως ο ΟΤΕ αναγκάζονται πλέον να απαντούν στις επιμονές ερωτήσεις ξένων αναλυτών ότι ναι, είναι έτοιμες να αντιμετωπίσουν ένα τέτοιο ενδεχόμενο, ενώ ειδοσιογραφικά πρακτορεία όπως το Bloomberg στοιχηματίζουν ότι θα δικαιωθεί ο Μάρτιν Φέλντσαϊν, ο Αμερικανός οικονομολόγος που προβλέπει ότι η Ελλάδα δεν θα καταφέρει να μειώσει στην Ευρωζώνη. Αν και το διάστημα αυτό βρίσκεται σεναρίων για αλλαγές

Οι **Γερμανοί αρνούνται λύσεις που αντίκεινται στις συνθήκες, όμως σενάρια μιλούν για καθοριστικές αλλαγές.**

που θα επιτρέψουν στην Ευρώπη να προχωρήσει με διαφορετικές ταχύτητες, στην περίπτωση της εξαρτώμενης από την ξένη βοήθεια Ελλάδας μία τέτοια εξέλιξη δεν προϋποθέτει μια χρονοβόρα αλλαγή των Ευρωπαϊκών Συνθηκών: Η έξοδος από το ευρώ θα μπορούσε να συμβεί ως ατύχημα αν δεν κορηγηθεί μία δόση του προγράμματος.

Πρώτος τάρaxη τα νερά ο Γιόσκα Φίσερ, πρώην υπουργός Εξωτερικών της Γερμανίας, προτείνοντας τη δημιουργία μιας μικρότερης ομάδας κρατών που θα προωθήσουν την ευρωπαϊκή ολοκλήρωση. Από τη Βαρσοβία, όπου συνεδρίασε πρόσφατα το European Council of Foreign Affairs, παρουσίασε το εξής δίλημμα: ή η Ευρώπη θα διαλυθεί εις τα εξ'ων συνετέθη ή θα εξελιχθεί σε μία στενότερη, δημοσιονομική και πολιτική Ένωση. Στην ίδια συνάντηση, ο μεγαλοεπενδυτής Τζορτζ Σόρος προπαγανδούσε ματαιώς να πείσει τους Γερμανούς συννομιλπίτες του για την ανάγκη μεγαλύτερης παρέμβασης της ΕΚΤ ή για την πρόταση εγγύησης των τραπεζών από

τον ευρωπαϊκό μηχανισμό στήριξης EFSF. Απότοποι, οι Γερμανοί έλεγαν ότι δεν μπορούν να αλλάξουν οι κανόνες. «Μα αν οι κανόνες είναι λάθος;» Καμία απάντηση.

Οι Γερμανοί μπορεί να εξακολουθούν να αρνούνται τις λύσεις που θεωρούν ότι αντίκεινται στις συνθήκες, όπως να καταφύγουν στην ΕΚΤ ως ύστατο δανειστή, να εξελιχθεί το EFSF σε τράπεζα, να δημιουργηθεί ευρωομολόγο ή ακόμη να αυξηθεί η συνδρομή τους στο ΔΝΤ, ωστόσο προωθούν πλέον μία μεγαλύτερη πολιτική και δημοσιονομική ένωση. Οι προτάσεις τους, μεταξύ άλλων, προβλέπουν αυτόματες κυρώσεις για τις χώρες που κατά συρροήν παραβιάζουν τους δημοσιονομικούς κανόνες, Επίτροπο Σταθεροποίησης με δικαίωμα άμεσας παρέμβασης στους εθνικούς προϋπολογισμούς, ακόμη και πρόβλεψη ελεγχόμενης χρεοκοπίας.

Την ίδια στιγμή, όμως, όπως προβλέπει και το επεισόδιο με τη διαρροή των σχεδίων για την περικοπή του ιρλανδικού ελλείμματος σε γερμανική κοινοβουλευτική επιτροπή, είναι σαφές μία αλλαγή των ισορροπιών στην Ε.Ε., με τη Γερμανία να οδηγεί πλέον το άρμα της Ευρωζώνης. Και βέβαια, ανησυχητική για την Ελλάδα είναι μία ακόμη αλλαγή των συνθηκών που προτείνει το κόμμα των Φιλελευθέρων Δημοκρατών της καγκελαρίου Άγκελα Μέρκελ, ώστε να προβλεπεται η δυνατότητα των χωρών να εξέρχονται εκκειοθελώς από το ευρώ, παραμένοντας στην Ε.Ε.

Παράλληλα, προτάσεις της Φινλανδίας προβλέπουν ένα στενότερο πυρήνα των χωρών της Ευρωζώνης με την υψηλότερη πιστοληπτική αξιολόγηση AAA, που θα μπορούν να εκδίδουν από κοινού ομολόγα. Τα σενάρια περί δύο ταχυτήτων πυροδοτούνται και από τις σχετικές δηλώσεις του Γάλλου προέδρου Νικολά Σαρκοζί, που προκάλυψε να συμβεί σε όσες χώρες δεν συμμετέχουν στην Ευρωζώνη. Καθώς όμως η κρίση μεταδίδεται με ταχείς ρυθμούς στον ευρωπαϊκό πυρήνα, οι ανησυχίες τους δεν συναντούν ιδιαίτερη συμπάθεια. Την Παρασκευή, το ταμπλόιντ Bild υποδέχθηκε τον πρωθυπουργό της Βρετανίας Ντέιβιντ Κάμερον στη Γερμανία με την πρωτοελλήδη ρητορική ερώτηση: «Τι κάνει ακόμη η Βρετανία στην Ε.Ε.;;» Από την πλευρά του, ο υπουργός Οικονομικών της χώρας Βόλφγκανγκ Σόιμπλε φαίνεται να έχει την απάντηση, όταν δηλώνει ότι όραμά του είναι να υποθεθεί και η Βρετανία το ευρώ. Σίγουρα δεν είναι αυτό που έχει στον νου του ο κ. Κάμερον, όταν πιέζει για μεγαλύτερη συμμετοχή των εκτός Ευρωζώνης χωρών στη διαχείριση της κρίσης χρέους...

«Η σθερινή διακυβέρνηση της Ευρώπης είμαστε εμείς»

Της **ΞΕΝΙΑΣ ΚΟΥΝΑΛΑΚΗ**

«**Η οικονομική** διακυβέρνηση είμαστε εμείς» διακήρυξε πριν από λίγες μέρες η Γερμανίδα καγκελάριος Άγκελα Μέρκελ, χρησιμοποιώντας τον πληθυντικό σε ένδειξη μετριοφροσύνης και αβρότητας προς τους άλλους Ευρωπαίους ηγέτες. Καλλίστα όμως θα μπορούσε, παραπέμποντας στον Λουδοβίκο ΙΔ' και εξοργίζοντας τους Γάλλους, να πει: «L' Europe c' est moi!». Σύμφωνα με δημοσίευμα της βρετανικής Daily Telegraph, το Βερολίνο έχει δρομολογήσει τη συγκρότηση ενός νέου παραμεταβικού ευρωπαϊκού οργάνου, το οποίο θα αναλαμβάνει τις οικονομίες των δοκιμαζόμενων χωρών της Ευρωζώνης. Επικαλούμενη απόρρητο μνημόνιο, που συντάχθηκε από το γερμανικό ΥΠΕΞ, η βρετανική εφημερίδα

διατυπώνει τον φόβο ότι στόχος του γερμανικού σχεδίου είναι η δημιουργία ενός «ευρωπαϊκού υπερκράτους» και η εκχώρηση της εθνικής κυριαρχίας των 17 χωρών-μελών.

Όλο και συχνότερα καθίσταται σαφές στην Ε.Ε. ότι οι Βρυξέλλες διαδραματίζουν πλέον δευτερεύοντα ρόλο και πως τα νήια της Ευρωζώνης κρατάει το δίδυμο «Μερκοζί».

Οι δύο ηγέτες όμως, η Μέρκελ και ο Σαρκοζί, δεν είναι ισότιμοι. Η Γερμανία είναι ο βασικός χρηματοδότης των πακέτων διάσωσης και οι Γάλλοι κατά τον Ουμπέρ Βεντρίν, σύμβουλο του Φρανσουά Μιτεράν και πρώην ΥΠΕΞ στη σοσιαλιστική κυβέρνηση του Λιονέλ Ζοσπέν, έχουν μια περιέργη άποψη περί φεντεραλισμού στην Ε.Ε.: «κοινωνικοποίηση των χρεών και μεγαλύτερη συνδρομή της... Γερμανίας

Περισσότερο η Μέρκελ και λιγότερο ο Σαρκοζί διαδραματίζουν καθοριστικό ρόλο σε σχέση με τις Βρυξέλλες.

σε αυτά». Με δεδομένη άλλωστε τη βιγνή κατάσταση της γαλλικής οικονομίας, η οποία κινδυνεύει να χάσει την αξιολόγηση AAA της πιστοληπτικής ικανότητας, καθώς και τη χρονική εγγύτητα των γαλλικών εκλογών, που θέτουν εν αμφιβόλω την παραμονή του Σαρκοζί στο Ελνζέ, συνάγεται τη συμπεράσμα πως το μέλλον της Ευρώπης θα υπαγορευτεί από το Βερολίνο. «Οχι στο ευρωομολόγο, όχι στη μετατροπή του Ευρωπαϊκού Ταμείου

Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας σε τράπεζα, όχι στην αγορά ομολόγων προβληματικών χωρών από την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα και τη διορθωτική παρέμβαση της στην κρίση» είναι το τριπλό βέτο του Βερολίνου στις διεκδικήσεις μικρότερων χωρών, συμπεριλαμβανομένης και της Γαλλίας.

Το συστηματικό «άδειασμα» του Ταμείου συγκλίνει στην άποψη πως «όλη η Ευρώπη μιλάει γερμανικά», όπως ανέκραξε την περασμένη Τρίτη στο συνέδριο των Χριστιανοδημοκρατών στη Λειψία ο Φόλκερ Κάουντερ, κοινοβουλευτικός εκπρόσωπος του κόμματος. Την ίδια μέρα ανακοινώθηκαν τα θετικά στοιχεία για τη γερμανική οικονομία: ανάπτυξη 0,5% το τρίτο τετράμηνο του 2011 και 2,5% υψηλότερα σε σχέση με πέρυσι. Η αναπτυξιακή παραφωνία στην Ευρω-

ζώνη και οι γερμανικές θριαμβολογίες είναι λογικό λοιπόν να προκαλούν αντιγερμανικά συναισθήματα.

Όπως επισημαίνει σε πρόσφατο άρθρο του στην International Herald Tribune ο Νικόλας Κούλις, «καθ' όλη τη διάρκεια της κρίσης στην Ευρωζώνη, καθώς οι κυβερνήσεις πέφτουν, τα χρέη συσσωρεύονται και οι οικονομίες συρρικνώνονται, η Γερμανία καθορώνει να παραμένει αλώβητη». Σύμφωνα με τον Κούλις, «η συνεχιζόμενη ευμερμία έχει πυροδοτήσει τη διαγκούμενη οργή χωρών, όπως η Ελλάδα και η Ισπανία, εναντίον της σκληρής γερμανικής κυριαρχίας».

«Οι Έλληνες αντικατέστησαν τον αντιγερμανισμό με τον αντιγερμανισμό. Αίφνης οι Αμερικανοί δεν σας υψολούν πια, ενώ δεν κάνουν τίποτα για την ελληνική κρίση χρέους. Ταυ-

τόχρονα επιτίθεστε κατά των Γερμανών που έχουν αναλάβει τις σοβαρότερες πρωτοβουλίες για την αντιμετώπιση των προβλημάτων σας», έλεγε την περασμένη εβδομάδα γερμανική διπλωματική πηγή στην Αθήνα.

Δεν είναι όμως μόνο οι Έλληνες που δυσανασχετούν για τον γερμανικό συγκεντρωτισμό. Η ίδια η Κομισιόν διαμαρτύρεται ότι δεν είναι δυνατόν οι αποφάσεις να λαμβάνονται με τη «μέθοδο Μέρκελ», δηλαδή μέσα από διακρατικές επαφές μεταξύ των ευρωπαϊκών πρωτεύουσών. «Ο άδαντος Βερολίνο - Παρίσι και η άβυσσος Μέρκελ - Σαρκοζί δεν έθεσαν μόνο τα εθνικά κοινοβούλια, αλλά σύστημα τον μηχανισμό εξουσίας των Βρυξελλών προ τετελεσμένων γεγονότων», επισημάνε στο τελευταίο του τεύχος το περιοδικό Der Spiegel.

ΔΕΥΤΕΡΗ ΣΕΛΙΔΑ	ΘΕΜΑ	ΕΠΙΚΑΙΡΟΤΗΤΑ	ΚΟΣΜΟΣ	ΓΝΩΜΕΣ
----------------	------	--------------	--------	--------

Σύνθημα «συνεργασία», παρασύνθημα «αξιοπιστία»

Ποια είναι τα σχέδια του Α. Παπαδήμου, ποιες οι προτεραιότητες, πώς θα τις πετύχει

Του ΜΠΑΜΠΗ ΠΑΠΑΔΗΜΗΤΡΙΟΥ

Μπορεί κάποιοι να ξαφνιάστηκαν όταν ο νέος πρωθυπουργός εμφανίστηκε στην αίθουσα της Βουλής, κράτησε μαζί με τους λιγοστούς βουλευτές την καθηρωμένη σιωπή και είπε δύο λόγια που να αποδείξει ότι η μνήμη του Ποτακνείου δεν είναι ένα θέμα απλού πολιτικού χειρισμού, αλλά διάρκειας και επιμονής. Οσοι έτυχε να έχουν μιλήσει αρκετές φορές με τον άνθρωπο Λουκά Παπαδήμο, γνωρίζουν ότι προτιμά τις ιδέες από τις ιδεολογίες. Γνωρίζουν επίσης ότι δεν βιάζεται. Κυρίως όταν έχει σχεδιάσει την ορθή, όσο κι αν αρχικώς μοιάζει περίπλοκη, λύση στα ατελείωτα προβλήματα που χρειάστηκε να αντιμετωπίσει στη μακρά θητεία του στα δημόσια πράγματα.

Σε όσους τον ρώτησαν για τα σχέδιά του, απάντησε: «Κάνε, σε παρακαλώ, τον κόπο να διαβάσεις τις προγραμματικές δηλώσεις». Αν κανείς επιμείνει να μάθει το σχέδιο για να ξεπεραστούν τα εμπόδια που δημιουργεί το κομματικό λεξιλόγιο και η, μέ-

Μέσα σε λίγες εβδομάδες θα έχουν συζητηθεί στη Βουλή όλα τα βασικά κείμενα για επιστροφή της Ελλάδας στην ευρωπαϊκή σταθερότητα.

χρι προχθές, διαρκής σύγκρουση στα λόγια, ζητεί να θυμούνται ότι το σύνθημα αυτού του σχήματος βρίσκεται στη λέξη Συνεργασία. «Οσο καλύτερα περιορισθεί η έμφυτη και αυθόρμητη ανάγκη των κυβερνητικών στελεχών να απαντούν στην πρώτη ευκαιρία, τόσο ταχύτερα η κυβέρνηση θα βρει τον ρυθμό της», εξήγησε.

Η αρχική προτεραιότητα είναι να ξαναβρεί η κυβέρνηση την αξιοπιστία της. Οχι μόνον έξω, στις μεγάλες ευρωπαϊκές πρωτεύουσες, στις αγορές, στις διεθνείς συναντήσεις. Αλλά στον ίδιο τον ελληνικό λαό. Μεγαλύτερο και από το κρατικό είναι το έλλειμμα εμπιστοσύνης. Η δημιουργία νέας κυβέρνησης στην Ιταλία, ο δυναμισμός που θα δώσει στην Ισπανία η εκλογική διαδικασία, η σοβαρότητα με την οποία τα μεγάλα κράτη, προσεγγίζουν πλέον την ευρεία κρίση της Ευρωζώνης, αποτελούν στοιχεία αισιοδοξίας.

Το πρόβλημα με την κατάσταση στην Ευρωζώνη είναι ότι κάθε φορά «πλαμβάνονται» μέτρα που «κατά κανόνα» είναι τα σωστά μέτρα στη σωστή κατεύθυνση», οι αγορές έχουν ήδη προαρκήσει στο επόμενο πρόβλημα. Με αποτέλεσμα, η Ευρώπη να εμφανίζεται ένα βήμα πίσω από τα γεγο-

νότα. Ο Λουκάς Παπαδήμος, με την εμπειρία του δημόσιου λειτουργού, που έζησε τα πάντα από κοντά, σε μια περίοδο 25 περίπου ετών, έμαθε ότι το συστατικό στοιχείο για να επιτύχει κανείς κάτι στο ευρωπαϊκό οικοδόμημα, είναι η συστηματική προετοιμασία και συζήτηση σε όλα τα επίπεδα.

Από την πρώτη μελέτη που ετοιμάστηκε στα τέλη της δεκαετίας του '80 για την αρχιτεκτονική του ευρώ, υπό τον Padoa-Schioppa, στην οποία συμμετείχε ο καθηγητής και οικονομικός σύμβουλος της Τραπεζής της Ελλάδος, υπό τον Δημήτρη Χαλικιά, στη συνθήκη του Μάαστριχτ, τη διαπραγμάτευση της Λισσαβώνας και τέλος την αναβάθμιση του ευρώ στο διεθνές στερέωμα, στα καθήκοντα του αντιπροέδρου της κεντρικής τράπεζας του ευρώ, είχε τον καιρό να επιβεβαιώσει πως τίποτε καλό δεν μπορεί να επιτύχει μια χώρα, αν δεν ενώσει όσες δυνάμεις διαθέτει. «Αυτό κάνουν τα μεγάλα κράτη, το ίδιο στο πολλαπλάσιο πρέπει να κάνουμε εμείς», εξήγησε μερικές εβδομάδες πριν του προταθούν τα καθήκοντα του πρωθυπουργού.

Η ανάληψη της περιφημης έκτης δόσης, που περιπλόκη με τα Κάννες και τις συζητήσεις στο Eurogroup, θα επιτευχθεί με μια πνοή. Το σημαντικό είναι να γίνει σωστά και με πνεύμα σύνθεσης ιδεών και προτάσεων η σύνταξη του νέου πολυετούς προγράμματος, όπως έχει περιγραφεί στην απόφαση κορυφής του Οκτωβρίου. Σε αυτό εδράζεται η συνεργασία που απαιτεί η καλή λειτουργία της κυβέρνησης. Ο κ. Παπαδήμος έχει ήδη την πεποίθηση ότι οι συζητήσεις που θα έχει με τους αρχηγούς των κομμάτων, όπως έχει ήδη συμφωνήσει, θα επιτρέψουν τη σύγκληση όπου απαιτείται.

Η συμφωνία επί του προγράμματος θα εξασφαλίσει την ομόνομη ψήφισή του και, αμέσως μετά, δηλαδή μέχρι τις γιορτές ή, το αργότερο αμέσως μετά, την έγκριση από τη Βουλή της νέας δανειακής σύμβασης. Επομένως, μέσα σε λίγες εβδομάδες θα έχουν συζητηθεί στην ευρωπαϊκή κοινότητα οι προϋποθέσεις επιστροφής της Ελλάδας στην ασφάλεια των ευρωπαϊκών πλαισίου και στην οικονομική σταθερότητα. Ενα μακροπρόθεσμο πρόγραμμα θα άρει και τις αμφιβολίες που δημιουργήθηκαν στις μεγάλες πρωτεύουσες για τις προθέσεις και τις αμφοβιότητες που συχνά άφηναν πίσω τους οι δηλώσεις υψηλών πολιτικών παραγόντων της σημερινής συμπολίτευσης.

Ο πρωθυπουργός πιστεύει ότι η Ελλάδα πρέπει να σχεδιάσει για το δικό της καλό ένα μακροχρόνιο πρόγραμμα και όχι επειδή το απαιτούν οι Ευρωπαίοι...

νώσει δημοψήφισμα θεωρήθηκε αλόκοτη στη Γερμανία», παρατηρεί ο Νίλς Καντρίτσκε. Ο Γερμανός αναλυτής και μέλος της σύνταξης της Le Monde diplomatique στη Γερμανία, που γνωρίζει άριστα τα ελληνικά πράγματα, υπογραμμίζει στην «Κ» ότι «μια από τις καταστροφικές παρενέργειες της ιδέας του Παπανδρέου ήταν το γεγονός ότι την επόμενη ημέρα η Bild ζήτησε δη-

Παρά τις υψηλές προσδοκίες, η γερμανική δυσπιστία έναντι του ελληνικού πολιτικού κόσμου δεν έχει υποχωρήσει.

μοψήφισμα και στη Γερμανία για το αν θα παραμείνει ή όχι η Ελλάδα στην Ευρωζώνη». Ένας ακόμη πανοκέφαλος για την κυβέρνηση Μέρκελ, που ούτως ή άλλως δυσκολεύεται να εξηγήσει στο εκλογικό σώμα την ανάγκη διάσωσης της Ελλάδας.

Στα συμφοραζόμενα αυτά, η παραιτήση του «απρόβλεπτου» πλέον Παπανδρέου και ο σχηματισμός μεταβιτικής κυβέρνησης υπό τον πρώην α-

Κρίσιμη συνάντηση θα έχει αύριο ο πρωθυπουργός κ. Λουκάς Παπαδήμος με τον πρόεδρο του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου κ. Χέρμαν Βαν Ρομπέι και τον πρόεδρο της Ευρωπαϊκής Επιτροπής κ. Ζοζέ Μπαρόζο.

Περιμένουν ενυπόγραφες δεσμεύσεις

Του ανταποκριτή μας στις ΒΡΥΞΕΛΛΕΣ ΚΩΣΤΑ ΚΑΡΚΑΓΙΑΝΝΗ

«Θα περιμένουμε να μας πει ο κ. Παπαδήμος πού βρισκόμαστε στο θέμα των ενυπόγραφων δεσμεύσεων που έχει ζητήσει το Eurogroup από τους αρχηγούς των δύο μεγαλύτερων πολιτικών κομμάτων στην Ελλάδα», λέει αξιωματούχος της Κομισιόν λίγο πριν από τη συνάντηση του νέου πρωθυπουργού με τη θεσμική ηγεσία της Ευρωπαϊκής Ένωσης στις Βρυξέλλες. «Περιμένουμε ο κ. Παπαδήμος να μας ενημερώσει για το πού βρισκόμαστε και τι μπορεί να γίνει», προσέθεσε εν όψει της συνάντησης του πρωθυπουργού αύριο με τον πρόεδρο του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου κ. Χέρμαν Βαν Ρομπέι και τον πρόεδρο της Ευρωπαϊκής Επιτροπής κ. Ζοζέ Μπαρόζο.

Απ' ό,τι φαίνεται ο κ. Παπαδήμος θα πρέπει να ασχοληθεί με το ζήτημα των έγγραφων δεσμεύσεων, περισσότερο απ' οποιοδήποτε άλλο. Ομως και οι Βρυξέλλες έχουν απειρώσει σοβαρότερα προβλήματα να αντιμετωπίσουν, καθώς η κρίση δημοσίου χρέους πλήττει πλέον ευθέως την καρδιά της Ευρωζώνης.

«Τίποτα δεν έχει αλλάξει. Οι Βρυξέλλες και οι πρωτεύουσες, από το

Βερολίνο και το Παρίσι μέχρι τη Χάγη και το Ελσίνκι, επιμένουν ότι οι κ. Παπανδρέου και Σαμαράς θα πρέπει να δεσμευτούν εγγράφως ότι θα εφαρμόσουν την πολιτική που θα συμφωνηθεί στο πλαίσιο του νέου προγράμματος βοήθειας και οικονομικής προσαρμογής», απαντάει ο κοινοτικός αξιωματούχος στο ερώτημα μήπως το Eurogroup θα ήταν διατεθειμένο να υποχωρήσει από την

Αύριο η συνάντηση Α. Παπαδήμου με τον πρόεδρο του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου Χέρμαν Βαν Ρομπέι και τον πρόεδρο της Κομισιόν Ζοζέ Μπαρόζο.

απαίτησή του. «Δεν έχουμε πάρει ακόμη καμία επιστολή», λέει αξιωματούχος κράτους-μέλους της Ευρωζώνης. «Είναι τελείως απίθανο να υπάρξει αλλαγή στάσης. Είτε από εμάς, είτε από τα άλλα κράτη-μέλη».

Η απαίτηση του Eurogroup οι κ. Παπανδρέου και Σαμαράς να δεσμευτούν προσωπικά ότι θα εφαρμόσουν το νέο Μνημόνιο συνδέεται με το γεγονός ότι η Ελλάδα

βρίσκεται σε προεκλογική περίοδο. Η ίδια μέθοδος ακολουθήθηκε τον Δεκέμβριο του 2010 με την Ιρλανδία και τον Μάιο του 2011 με την Πορτογαλία. Στο Eurogroup της 7ης Νοεμβρίου και ενώ ο κ. Παπανδρέου είχε χάσει την εξουσία, ο κ. Γιουνκέρ απαιτούσε την έγγραφη δεσμευση των αρχηγών ΠΑΣΟΚ και Νέας Δημοκρατίας προκειμένου να αποδεσμευτεί η έκρηξη δόση του δανείου προς την Ελλάδα, να σχεδιαστεί το νέο Μνημόνιο και να ολοκληρωθεί η συμφωνία για τη συμμετοχή ιδιωτών επενδυτών στην αναδιάρθρωση του ελληνικού χρέους. Η απαίτηση του Eurogroup αντανακλά τη βαθιά δυσπιστία που πλέον χαρακτηρίζει τις σχέσεις Ελλήνων και Ευρωπαίων πολιτικών.

Επιπλέον, περίπου την ίδια περίοδο που θα γίνονται οι εκλογές στην Ελλάδα, η Ευρωζώνη θα πρέπει να δανείζει 60 δισ. ευρώ στην Ελλάδα, η οποία θα χρησιμοποιήσει τα 30 δισ. για την επανακεφαλαιοποίηση των τραπεζών της μετά την αναδιάρθρωση χρέους και τα υπόλοιπα 30 δισ. θα δοθούν ως εγγυήσεις προκειμένου οι ιδιώτες επενδυτές να δεχτούν την ανταλλαγή ομολόγων. Ο πρόεδρος του Eurogroup κ. Ζαν-Κλοντ Γιουνκέρ έχει δηλώσει ότι η υπογραφή των κ.

Το «κούρεμα» και οι εκλογές

Ο κ. Λουκάς Παπαδήμος εξήγησε στη Βουλή ότι ανάλογη δέσμευση με αυτή που καλούνται να αναλάβουν κυβέρνηση και κόμματα στη χώρα μας αναλαμβάνουν και τα κράτη της Ευρωζώνης απέναντι στην Ελλάδα, αλλά και ενώπιον των πολιτών τους.

Σε ό,τι αφορά τη διάρκεια της κυβέρνησης έχει συμφωνηθεί με τρόπο κατάλληλο, ώστε να εξυπηρετήσει τις ανάγκες που θα έχει η χώρα όταν θα είναι όλα έτοιμα. Ο πρωθυπουργός είχε διατυπώσει ερωτήματα για τον τρόπο και την προετοιμασία που απαιτούσε η οργάνωση της ανταλλαγής των ομολόγων, το περίφημο «κούρεμα». Όπως εξηγεί, όποιος γνωρίζει με πληρότητα τη λειτουργία των αγορών και έμαθε να σέβεται τη μνήμη που έχουν οι θεσμικοί «παίκτες», σημασία στο PSI+ δεν έχει τόσο το ποσοστό απομείωσης αλλά η συμμετοχή χωρίς εκβιασμούς και καταστροφικές ζημιές.

Η «δίψα» των πολιτικών να εμφανίσουν την περικοπή του χρέους ως «πολιτική νίκη», μπορεί να δημιουργήσει ανεπανόληπτη μελλοντική ζημία στην πιστοληπτική αξιοπιστία του ελληνικού κράτους. Οι αρμόδιοι υπουργοί γνωρίζουν ότι στο θέμα αυτό «δεν επιτρέπονται βιασύνες», ενώ η λεγόμενη «πολιτική διαπραγμάτευση μπορεί να καλλιεργήσει την καχυποψία για γκρίζες ζώνες ή ότι υπάρχουν περιθώρια πιέσεων».

Η ομάδα εργασίας στα θέματα αυτά θα είναι ενιαία και το έργο της θα πρέπει να ολοκληρωθεί χωρίς να ασκηθούν πρόωρες πολιτικές πιέσεις. Όλα δείχνουν πως, τελικά, οι εκλογές θα γίνουν όταν θα έχει ολοκληρωθεί και το τρίτο βήμα του κυβερνητικού προγράμματος.

Ικανοποίηση στο Βερολίνο για την κυβέρνηση Παπαδήμου

Του ανταποκριτή μας στη BONNH ΣΤΑΜΑΤΗ ΑΣΗΜΕΝΙΟΥ

Με ικανοποίηση υποδέχθηκε το Βερολίνο τον σχηματισμό μεταβιτικής κυβέρνησης υπό την προεδρία του Λουκά Παπαδήμου. Ήταν μια ενθαρρυντική εξέλιξη σε μια φάση, κατά την οποία η απογοήτευση και η δυσπιστία έναντι ελληνικής πολιτικής ελίτ έχουν θρονασθεί για τα καλά στις όχθες του Σπρέε. Η «ιδέα του Παπανδρέου» να διοργανώσει δημοψήφισμα με διακύβευμα τις αποφάσεις της 26ης και 27ης ήταν η σταγόνα που έκανε τη γερμανική δυσaráσκεια να ξεχειλίσει. Είχαν προηγηθεί η αποτυχία της ελληνικής κυβέρνησης να πετύχει τους δημοσιονομικούς στόχους που είχε θέσει και το επεισόδιο με τον υπουργό Οικονομικών Ευ. Βενιζέλο που οδήγησε στην αποχώρηση της τριόικας από την Αθήνα. Εκτότε η αξιοπιστία της κυβέρνησης Παπανδρέου βρισκόταν σε ελεύθερη πτώση.

Το τελεσίγραφο των Μέρκελ - Σαρκοζί από τις Κάννες καταδεικνύει «την οργή με την οποία οι Ευρωπαίοι εταίροι προσέλαβαν τους ανεύθυνους ελληνικούς αυτοσχεδιασμούς» επισημαίνει στέλεχος της καγκελαρίας. «Η απόφαση του Παπανδρέου να διοργα-

νώσει δημοψήφισμα θεωρήθηκε αλόκοτη στη Γερμανία», παρατηρεί ο Νίλς Καντρίτσκε. Ο Γερμανός αναλυτής και μέλος της σύνταξης της Le Monde diplomatique στη Γερμανία, που γνωρίζει άριστα τα ελληνικά πράγματα, υπογραμμίζει στην «Κ» ότι «μια από τις καταστροφικές παρενέργειες της ιδέας του Παπανδρέου ήταν το γεγονός ότι την επόμενη ημέρα η Bild ζήτησε δη-

Παρά τις υψηλές προσδοκίες, η γερμανική δυσπιστία έναντι του ελληνικού πολιτικού κόσμου δεν έχει υποχωρήσει.

μοψήφισμα και στη Γερμανία για το αν θα παραμείνει ή όχι η Ελλάδα στην Ευρωζώνη». Ένας ακόμη πανοκέφαλος για την κυβέρνηση Μέρκελ, που ούτως ή άλλως δυσκολεύεται να εξηγήσει στο εκλογικό σώμα την ανάγκη διάσωσης της Ελλάδας.

Στα συμφοραζόμενα αυτά, η παραιτήση του «απρόβλεπτου» πλέον Παπανδρέου και ο σχηματισμός μεταβιτικής κυβέρνησης υπό τον πρώην α-

«Εμείς δεν δίνουμε κανέναν από την Ευρωζώνη, αλλά δεν αναγκάζουμε και κανέναν να μείνει με το ζόρι» επανέλαβε ο υπουργός Οικονομικών της Γερμανίας Βόλφγκανγκ Σόιμπλε στο πρόσφατο συνέδριο του Χριστιανοδημοκρατικού Κόμματος.

ντιπρόεδρο της ΕΚΤ και τη συμμετοχή του κόμματος στις αξιωματικές αντιπολίτευσεις σε αυτήν χαρητιστηκε στη Γερμανία ως θετική εξέλιξη. «Γνωρίζω τον Λουκά Παπαδήμο πολύ καλά από την πολυετή θητεία του στην ΕΚΤ. Είμαι πεπεισμένος ότι ξέρει τι πρέπει να κάνει και ότι θα το κάνει», δήλωσε στην Ντόιτσε Βέλε πρόσφατα ο Γερμανός υφυπουργός Οικονομικών Γιοργκ Ασομσοεν.

Οι προσδοκίες της γερμανικής κυβέρνησης από το νέο κυβερνητικό σχήμα είναι υψηλές, αλλά η δυσπιστία έναντι του ελληνικού πολιτικού κόσμου δεν έχει υποχωρήσει. «Το μπαλάκι είναι εδώ και καιρό στο ελληνικό τερνέ», επαναλαμβάνουν με κάθε ευκαιρία οι συνεργάτες του Βόλφγκανγκ Σόιμπλε. Αλλάσμε και ο ίδιος ο υφυπουργός Οικονομικών της Γερμανίας φροντίζει με κάθε ευκαιρία να στέλνει το μήνυμά του προς την Ελλάδα. «Εμείς δεν δίνουμε κανέναν από την Ευρωζώνη, αλλά δεν αναγκάζουμε και κανέναν να μείνει με το ζόρι», επανέλαβε στο πρόσφατο συνέδριο του Χριστιανοδημοκρατικού Κόμματος. Το μήνυμα είναι «αλλάξετε πολιτικά και εφαρμόστε αυτά που έχετε υποσχεθεί για να μείνετε στην Ευρωζώνη», εξηγεί συνεργάτης του κ. Σόιμπλε, προ-

σθέτοντας ότι «έχουν εξαντληθεί εδώ και καιρό τα περιθώρια κατανόησης προς την Αθήνα». Η στάση της Γερμανίας στο ζήτημα της διάσωσης της Ελλάδας έχει περάσει από διάφορες φάσεις, εξηγεί ο Νίλς Καντρίτσκε.

Όσο καιρό δεν είχε διασφαλιστεί η αποτροπή της μετάδοσης της κρίσης σε άλλες χώρες της Ευρωζώνης, η γερμανική θέση ήταν απερίφραστα κατ'εξοχή της Ελλάδας από τη ζώνη του κοινού νομίσματος. Στην παρούσα ωστόσο, φάση φαίνεται να κερδίζει έδαφος στο Βερολίνο η άποψη που θέλει και άλλες χώρες, όπως την Ιταλία, την Ισπανία ίσως και τη Γαλλία να μπαίνουν στο στόχαστρο των αγορών, ανεξαρτήτως του τι θα συμβεί στην Ελλάδα, εάν δηλαδή θα εφαρμόσει ή όχι το πρόγραμμα λιτότητας. «Και εδώ διαβλέπω κινδύνους. Εάν δηλαδή περισσότερες χώρες τεθούν στο στόχαστρο, καθώς θα αυξηθούν θεαματικά τα spreads τους τότε υπάρχει η περίπτωση να αρθρουν στην τύχη τους την πιο απέλπιδα περίπτωση», λέει χαρακτηριστικά ο Νίλς Καντρίτσκε.

Οι Γερμανοί ελπίζουν, πάντως, ότι ο Λουκάς Παπαδήμος θα τα καταφέρει εκεί που απέτυχε η προηγούμενη κυβέρνηση: στο να πεισθεί ο ελληνικός λαός για την αναγκαιότητα των μέτρων.

Υπό πίεση και η Γερμανία

Του ΑΓΓΕΛΟΥ ΣΤΑΓΚΟΥ

Από τη στιγμή που έστερξε να δεσμευθεί γραπτώς ο Α. Σαμαράς ότι θα κινηθεί «αυστηρά εντός του πλαισίου που περιγράφεται από το Πρόγραμμα», σταματήσαμε ως χώρα να βρισκόμαστε στο κέντρο του ενδιαφέροντος των αγορών και των διεθνών μίντια. Αλλωστε, αυτό είχε ήδη συμβεί καθώς η κρίση στην Ευρώπη επεκτεινόταν και βάθαινε, περιλαμβάνοντας χώρες με πολύ μεγαλύτερη οικονομική επιφάνεια από την Ελλάδα (Ιταλία, Ισπανία) και απειλώντας άλλες που είναι συστατικό του σκληρού πυρήνα της Ευρωζώνης (Γαλλία). Το ελληνικό πρόβλημα είναι και μέρος του ευρωπαϊκού, δεν οφείλεται όμως στο ευρωπαϊκό πρόβλημα.

Θα μπορούσε αντίθετα να υποστηριχθεί ότι η δική μας κρίση προηγήθηκε της ευρωπαϊκής και ίσως σε ένα βαθμό να έπαιξε και ρόλο καταλύτη. Διάφοροι δημοσιολόγοι όμως προσπαθούν να κρύψουν την ελληνική, άκρως προβληματική πραγματικότητα πίσω από την ευρωπαϊκή κρίση και παράλληλα διαλαλούν ότι η λανθασμένη συνταγή του Μνημονίου φταίει για την ύφεση. Δεν θέλουν να παραδεχθούν ότι η Ελλάδα είχε μπει στην ύφεση από το 2008, όταν δεν εφαρμοζόταν πολιτική λιτότητας, αλλά ενίσχυσης της ρευστότητας, ότι το «α λα γκρέκα» μοντέλο ήταν σε πλήρη αδιέξοδο και ότι το μόρφωμα κράτους και κοινωνίας που είχε δημιουργηθεί ήταν αδύνατο να συντηρηθεί με δανεικά.

Υπάρχουν πράγματι ερωτήματα ως προς την ορθότητα της συνταγής, αλλά αυτό δεν αφορά μόνο την Ελλάδα, αλλά ολόκληρη την Ευρωζώνη και είναι γεγονός ότι μάγειςρας είναι η Γερμανία. Ταυτόχρονα, είναι φανερό ότι οι «ειδικοί» του ΔΝΤ δεν εκτίμησαν σωστά την κατάσταση στην Ελλάδα, ένα κράτος χωρίς δομές, θεσμούς και με μία κοινωνία εθισμένη στην αсуδοσία, που αδυνατεί να θέσει σε εφαρμογή μέτρα εξυγίανσης και εξορθολογισμού, ειδικά στον χρόνο που απαιτούσε το Μνημόνιο. Χρειάζεται πολύ μεγαλύτερος χρόνος και πολύ μεγαλύτερη προσπάθεια για να ορθοποδήσει η Ελλάδα.

Τελευταία, επικρατεί η άποψη ότι για την κρίση χρέους που πλήττει την Ελλάδα και άλλες χώρες και απειλεί σοβαρά την Ευρωζώνη, ευθύνεται και η Γερμανία, γιατί όλοι πιστεύουν ότι είναι η μόνη χώρα που μπορεί να αποκαταστήσει την ηρεμία και δεν το κάνει. Οι παντοειδείς πιέσεις που υφίσταται σήμερα η Γερμανία είναι τεράστιες και ανάλογες βέβαια της οικονομικής

της ισχύος και του ηγετικού (μπορεί και ηγεμονικού) της ρόλου στην Ευρωζώνη. Της ζητούν να κάνει τις δύο πολύ σημαντικές κινήσεις που θεωρούν ότι θα αλλάξουν το κλίμα. Πρώτον, να ξεφύγει από την αντίληψη της περιοριστικής οικονομικής πολιτικής που επιβάλλει στις χώρες με προβλήματα χρέους και να υιοθετήσει τη διασταλτική οικονομική πολιτική, δεύτερον, να αναλάβει το κόστος της ομαλοποίησης της κατάστασης και της ανάκαμψης της Ευρωζώνης.

Δεν υπάρχει αμφιβολία ότι η Γερμανία έχει ωφεληθεί από το ευρώ, ακόμη και από την κρίση που το απειλεί τώρα, καθώς δανείζεται με ακόμη χαμηλότερα επιτόκια από τότε που η κατάσταση στην Ευρώπη ήταν ανθηρή και ρόδινη. Αυτή η εξέλιξη εξηγεί σε μεγάλο βαθμό την αρνητική της στάση απέναντι στην ενίσχυση με περισσότερα κονδύλια του EFSF, απέναντι στην έ

Διάφοροι δημοσιολόγοι προσπαθούν να κρύψουν την ελληνική, άκρως προβληματική, πραγματικότητα πίσω από την ευρωπαϊκή κρίση.

δοση ευρωομολόγου, ακόμη και απέναντι στη μετατροπή της ΕΚΤ σε τράπεζα με «εκδοτικό δικαίωμα», ώστε να τυπώνει χρήμα. Από την άλλη πλευρά, όλα αυτά εύκολα λέγονται, απαιτούν όμως πειθώ, χρόνο, ζυμώσεις, διαδικασίες, διασφαλίσεις, εγγυήσεις και ελέγχους για να υλοποιηθούν.

Ακόμη και αν έχει την πολιτική βούληση ή αν αναγκασθεί εκ των πραγμάτων να δεχθεί το Βερολίνο την έκδοση ευρωομολόγου και την απόκτηση εκδοτικού δικαιώματος από την ΕΚΤ, οι διαδικασίες θα είναι μακρόχρονες. Αποκλείεται να αρχίσει οτιδήποτε αν προηγουμένως δεν αλλάξουν οι συνθήκες επί το αυστηρότερον, αν δεν γίνουν ουσιαστικά βήματα προς την κοινή οικονομική διακυβέρνηση και αν δεν θεσμοποιηθεί ο έλεγχος των Βρυξελλών επί της οικονομικής πολιτικής των χωρών-μελών της Ευρωζώνης οπωσδήποτε και ίσως και της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Ωστόσο, προκύπτουν κάποια ερωτήματα. Αντέχει το ευρώ να περιμένει; Αντέχει πολιτικά η Γερμανία να ξαναβρεθεί στο εδώλιο του κατηγορούμενου; Θα είναι η Ελλάδα στην Ευρωζώνη αν και όταν γίνουν οι αλλαγές; Ας ελπίσουμε ότι τις απαντήσεις δεν θα τις δώσει η νεκροψία.